

Ulkoasiainneuvosto 16.3.2026; Suomen tavoitteet

Ulkoasiainneuvosto kokoontuu 16.3.2026 Brysselissä. Suomea kokouksessa edustaa ulkoministeri Elina Valtonen. Kokouksen varsinaisina aiheina ovat Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, Lähi-idän tilanne sekä EU:n eteläinen naapurusto. Ministerit käyvät myös epävirallisen keskustelun eurooppalaisesta turvallisuusstrategiasta sekä epävirallisen lounaskeskustelun Intian ulkoministeri Subrahmanyam Jaishankarin kanssa.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa

Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainaan. Suomi tukee EU:n pyrkimyksiä heikentää ja rajoittaa Venäjän kykyä jatkaa sotatoimiaan ja ylläpitää niitä tukevaa teollisuutta. EU:n tulee edelleen johdonmukaisesti lisätä pakotteita Venäjää kohtaan Venäjän aggression jatkuessa. Suomi pitää tärkeänä sektoripakotteiden laajentamista, pakotteiden tehokasta toimeenpanoa ja pakotteiden kiertämisen estämistä. (EU/998/2025-UM-2)

Suomi tukee pakotteiden täydentämistä lisätulleilla Venäjän federaatiosta peräisin oleville tuotteille. Lisätullit ohjaavat irtautumaan Venäjältä peräisin olevista tuotteista vahvistaen EU:n omaa tuotantoa ja toimitusketjujen hajauttamista sekä vähentävät siten Venäjän hyötymistä kaupallisesta tuonnista Euroopan unioniin.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024) Suomelle on tärkeää, että EU:n tukea Ukrainalle jatketaan riittävällä tasolla ja että tukea pystytään toimittamaan nykyistä enemmän, nopeammin ja tehokkaammin. Suomi osallistuu myös Ukrainan jälleenrakennukseen. Suomi tukee EU:n Ukraina-suunnitelman (*Ukraine Plan*) toimeenpanoa Ukraina-tukivälineen (*Ukraine Facility*) avulla. EU:n on yhdessä kumppaniensa kanssa jatkettava tukeaan myös Ukrainan energiasektorille.

Venäjän siviileihin kohdistamien hyökkäysten jatkuessa Suomi korostaa, että EU:n tulee jatkaa toimia Ukrainan siviiliväestön suojelemiseksi.

Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista (E 31/2024 vp). Hallitusohjelman mukaisesti Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi. (E 73/2025 vp)

Kestävä ja oikeudenmukainen rauha edellyttää Ukrainan neuvotteluaseman vahvistamista yhtäältä Ukrainalle toimitettavan aseavun ja muun tuen sekä toisaalta Venäjän taloudelliseen kykyyn vaikuttavien pakotteiden kautta. Suomi tukee Ukrainan tavoitetta kestävästä ja oikeudenmukaisesta, YK:n peruskirjan sekä kansainvälisen oikeuden mukaisesta rauhasta.

Suomi jatkaa rauhan edistämistä eri vaiheissa: ennen neuvotteluja, tulitauon aikana ja rauhanneuvottelujen yhteydessä. Ukrainan ja Euroopan on oltava mukana omaa turvallisuuttaan koskevissa keskusteluissa. Sodan lopputulos vaikuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti Euroopan ja transatlanttiseen turvallisuuteen.

Suomi katsoo, että on tärkeää liittää Ukrainan puolustusteollisuus Euroopan puolustuksen teknologiseen ja teolliseen pohjaan. Suomi kannattaa ukrainalaisten toimijoiden osallistumista EU:n puolustusteollisiin ohjelmiin. On tärkeää, että Ukraina jatkaa oikeusvaltion vahvistamiseen ja korruption kitkemiseen tähtääviä uudistuksia myös puolustuksen hallinnonalalla ja puolustusteollisuudessa. (E 33/2025 vp) Suomi tukee esitystä erillisestä Ukraina-yhteistyötä koskevasta pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) sitoumuksesta. (EU/1366/2022-PLM-16)

Suomi on valmis tukemaan ja pyrkii hyödyntämään mahdollisia uusia yhteishankinta- ja rahoitusjärjestelmiä Ukrainan tukemiseksi niin EU:n kuin Naton yhteydessä. Suomi suhtautuu avoimesti aloitteisiin yhteistoiminnan lisäämiseksi Ukrainan puolustusteollisuuden kanssa. (UJ 47/2023) Suomi ottaa huomioon myös Naton Haagin huippukokouksen julistuksen, jossa liittolaiset antoivat sitoumuksen Ukrainan tuen jatkamisesta ja tuen sisällyttämisestä sovittuun puolustusmenotavoitteeseen.

Suomi tukee vahvasti Euroopan rauhanrahaston (European Peace Facility, EPF) käyttöä ja lisäpääomittamista Ukrainan tukemiseksi. EPF:n tulee tukea Ukrainan tarpeita vastaavan avun toimittamista mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti, ja myös tukimuotoja ja korvausperusteita tulisi arvioida tästä näkökulmasta. (EU/354/2023-UM-52)

Suomi on tukenut EUMAM Ukraine -operaation mandaatin jatkamista Ukrainan asevoimien tukemiseksi. Suomi tukee operaatiolle asetettua tehtävää koulutuksen tarjoamiseksi Ukrainan asevoimille sekä jäsenvaltioiden toiminnan koordinoimiseksi ja synkronoimiseksi Ukrainan asevoimien koulutuksen tuen osalta. Suomi katsoo, että Ukrainan tarpeiden tulee olla operaation suunnittelun ja toimeenpanon keskiössä. Suomi painottaa EU:n ja Naton tiivistä yhteistyötä ja EUMAM:n ja Naton NSATU-mission toimien täydentävyyttä. (UTP 33/2024 vp)

Suomi tukee EU:n lisäpakotteiden asettamista varjolaivastoa ja sen taustalla toimivia tahoja kohtaan sekä muita mahdollisia samanmielisten maiden yhteisiä toimia (kuten vakuutustarkastukset), joilla pyritään puuttumaan varjolaivastoon. (EU/630/2025-TEM-3) Olemassa olevien pakotekantojen mukaisesti myös täyden meripalvelukiellon asettaminen venäläisen öljyn ja kaasun kuljetuksille yhdessä pakotekoalition maiden kanssa on tärkeää.

Suomi tukee Ukrainan turvallisuusjärjestelyitä koskevaa valmistelutyötä EU:ssa, mukaan lukien unionin oma panos Ukrainan turvallisuuden varmistamiseksi. Suomi katsoo, että EU:n on sitouduttava kantamaan merkittävä vastuu Ukrainan pitkän aikavälin tukijana. (EU/307/2025-UM-18)

Suomi jatkaa vahvaa tukeaan Ukrainan EU-lähentymiselle. Suomi yhtyy komission arvioon siitä, että Ukrainan kaikki neuvotteluklusterit voidaan avata vuoden 2025 loppuun mennessä. (E 98/2025 vp)

Suomi edellyttää, että Venäjän vastuu kansainvälisen oikeuden loukkauksista ja korvausvelvollisuus niistä aiheutuvista vahingoista toteutuu. (VNS 3/2024 vp) Suomi edistää kansainvälisiä toimia vastuvelvollisuuden varmistamiseksi Ukrainaan kohdistuneesta hyökkäysrikoksesta sekä hyökkäyssodan yhteydessä tehdyistä muista kansainvälisen oikeuden vastaisista rikoksista. EU:n tulee valmistautua Venäjän Ukrainaa vastaan käynnistämän hyökkäyssodan seurauksiin ja olla valmis tarvittaviin toimenpiteisiin. Työtä tulee jatkaa, jotta hyökkäyssodan yhteydessä tehdyt vakavat kansainväliset rikokset eivät jää rankaisematta (E 57/2023 vp).

Lähi-idän tilanne

Osana kansainvälistä yhteisöä Suomi jatkaa ponnisteluja vakauden lisäämiseksi Lähi-itään. Tämä on tarpeen myös laajempien kansainvälisten jännitteiden purkamiseksi. (VNS 3/2024 vp)

EU:n on kaikilla toimillaan edistettävä rauhaa, vakautta ja siviilien suojelua Lähi-idässä. EU:n tuki kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamiselle ja siviilien suojelulle on keskeistä. EU:n tulee edistää kansainvälisen oikeuden mukaisia ratkaisuja alueen konflikteihin.

Lähi-idän ja Persianlahden eskaloituneessa tilanteessa EU:n tulee pyrkiä aktiivisesti edistämään paaluuta diplomaattiseen ratkaisuun yhdessä kumppaniensa kanssa.

EU:n tulee edelleen vaatia mahdollisimman suurta pidättyvyyttä, siviilien suojelua ja kansainvälisen oikeuden noudattamista, ml. YK:n peruskirjan ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamista.

Suomi tuomitsee Iranin oikeudettomat ja mielivaltaiset iskut alueen maihin. Iskujen täytyy loppua.

EU:n tulee vaatia Iranin hallintoa pidättäytymään väkivallasta omia kansalaisiaan kohtaan ja kunnioittamaan iranilaisten sananvapautta ja oikeutta rauhanomaiseen kokoontumiseen sekä kaikkien mielialtaisesti pidätettyjen mielenosoittajien vapauttamista.

Suomi suhtautuu myönteisesti Iraniin kohdistuviin lisäpakotteisiin.

Iranin ydinohjelman osalta EU:n on tuettava neuvottelujen jatkumista kestävän ja kattavan sopimuksen saavuttamiseksi. Iranilta on edellytettävä täysimääräistä yhteistyötä Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) kanssa, mukaan lukien ydinohjelman nykytilan todentaminen. Iranin sitoutuminen ydinsulkusopimukseen (NPT) on keskeistä, ja EU:n on jatkettava vahvaa tukeaan IAEA:lle.

Iranista ei saa tulla ydinasevaltiota. Tämä on keskeistä niin Lähi-idän alueelle kuin laajemminkin globaalille turvallisuudelle, ml. kansainväliset ydinaseiden leviämistä rajoittavat sopimukset ja järjestelyt.

EU:n tulee tukea Israelin ja Libanonin välisen tulitaukosopimuksen toimeenpanoa, jonka pohjana on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701. EU:n tuki Libanonin poliittiselle vakaudelle ja valtiotakenteiden vahvistamiselle sekä maan asevoimille on tärkeää jatkossakin huomioiden erityisesti UNIFIL-operaation mandaatin päättymisen vuoden 2026 loppuun mennessä. EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Libanonin humanitaarisen tilanteen parantamiseksi. EU:n tulee tukea Libanon hallinnon pyrkimyksiä aseellisten ryhmien, erityisesti Hizbollahin, aseistariisunnasta ja asemonopolin keskittämisestä valtiolle.

EU:n on tuettava kaikin tavoin tulitaukoa Gazassa sekä neuvotteluja sodan lopettamiseksi. On tärkeää pyrkiä sopimukseen, joka toimii pohjana Gazan vakauttamiselle ja jälleenrakentamiselle sekä askeleena kohti kestävää rauhaa Israelin ja palestiinalaisten välille. Suomi tukee EUBAM Rafah -rajavaltontaooperaatiota osana EU:n tukea tulitauon toimeenpanolle tilanteen mahdollistaessa operaation toiminnan.

Gaza on keskeinen osa Palestiinalaisaluetta, ja EU:n on edistettävä sen tulevaisuuden ratkaisemista kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Gazan aluetta ei tule pienentää eikä sen väestöä pakottaa siirtymään pois alueelta. EU:n tulee tukea presidentti Trumpin suunnitelmaa tulitauon saavuttamiseksi Gazassa, edistää Ranskan ja Saudi-Arabian johdolla laaditun New Yorkin julkklausuman (johon Suomi liittyi 5.9.2025) tavoitteita Palestiinan kysymyksen rauhanomaisesta ratkaisemisesta ja kahden valtion ratkaisun toteuttamisesta sekä tarkastella avoimesti Arabimaiden Gazan tulevaisuutta ja

jälleenrakennusta koskevia suunnitelmia ja ehdotuksia. Suomi kannattaa EU:n aktiivista roolia Gazan rauhansuunnitelman toimeenpanossa. EU:n on tuettava kansainvälisiä neuvotteluratkaisuuksiin perustuvia pyrkimyksiä riisua Hamas vallasta, ja Hamas ja muut aseelliset ryhmittymät aseista Palestiinalaisalueella ja selvitettävä konkreettisia mahdollisuuksiaan tähän. Suomi tukee EUPOL COPPS -operaation työtä Palestiinalaisalueen turvallisuus- ja oikeussektoreiden uudistamiseksi.

EU:n tulee edistää voimakkaasti humanitaarisen avun perillepääsyä koko Gazan alueella ja tuomita humanitaaristen periaatteiden ja kansainvälisen oikeuden vastaiset toimet, kuten avustuskuljetusten estäminen ja avun jakelun militarisointi. EU:n tulee vaatia, että Israel noudattaa kansainvälisen oikeuden mukaisia velvoitteitaan, mukaan lukien suojella siviilejä ja humanitaarista avustushenkilöstöä sekä varmistaa nopea ja esteetön humanitaarisen avun pääsy Gazaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti. EU:n on tuettava YK:n palestiinalaispakolaisten avustusjärjestö UNRWAn edellytyksiä toimia mandaattinsa mukaisesti Gazassa ja Länsirannalla ml. Itä-Jerusalem. EU:n on tuettava alueella toimivien järjestöjen, kuten UNRWA, Punainen Risti/Puolikuu ja WFP, mahdollisuuksia toimittaa humanitaarista apua paikalliselle väestölle.

Suomi on pitänyt tärkeänä UNRWAn riskienhallinnan vahvistamista ja on myös suunnannut omaa tukeaan UNRWAlle tähän tarkoitukseen. Kaikki terrorismisyytökset on otettava vakavasti ja selvitettävä.

EU:n tulee jatkaa vahvaa tukeaan palestiinalaishallinnolle sekä edellyttää siltä tarvittavia reformeja. EU:n tulee jatkossakin vaatia Israelilta palestiinalaishallinnolle kuuluvien tulli- ja verotulojen maksamista.

EU:n tulee tukea Länsirannan vakautta konkreettisoin toimin. Suomi pitää tärkeänä, että EU kiinnittää huomiota Israelin syveneviin miehitystoimiin Länsirannalla sekä reagoi konkreettisoin toimin voimakkaasti lisääntyneeseen väkivaltaan palestiinalaista siviiliväestöä kohtaan. Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita väkivaltaisille siirtokuntalaisille. (UTPJ 11/2024).

Suomi korostaa, että sotatoimia ei saa kohdistaa siviileihin ja tuomitsee kaikki siviileihin kohdistuvat sotatoimet mukaan lukien siviilien käytön ihmiskilpinä Gazassa ja israelilaisten siirtokuntien asukkaiden harjoittama väkivalta.

Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita Israeliin kohdistuneeseen terroristiseen hyökkäykseen osallistuneille Hamasiin liittyville ryhmille. (UTPJ 8/2024) EU on tuominut Hamasin ja muiden ryhmittymien 7.10.2023 tekemät hyökkäykset jyrkästi.

Suomi tukee kansainvälisten itsenäisten ja riippumattomien tuomioistuimien (mm. ICC, ICJ) työtä. EU:n toiminna tulee huomioida Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) pidätysmääräykset, Kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) 19.7.2024 antama neuvova lausunto, jossa tuomioistuin totesi Israelin läsnäolon miehitytyllä Palestiinalaisalueella laittomaksi, ICJ:n 22.10.2025 antama neuvova lausunto Israelin oikeudellisista velvoitteista liittyen YK:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen ja kolmansien maiden läsnäoloon ja toimintaan miehitytyllä palestiinalaisalueella sekä ICJ:n antamat, Gazan tilannetta koskevat väliaikaisten turvaamistoimien määräykset, jotka sitovat kyseisen oikeudenkäynnin osapuolia oikeudellisesti. Suomi on tukenut selvityksen laatimista EU-tasolla ICJ:n 19.7.2024 antaman neuvovan lausunnon vaikutuksista ja tarvittavista toimenpiteistä.

Syyriassa EU:n tulee tukea Assadin hallinnon kaatumisen jälkeisessä tilanteessa rauhanomaista poliittista siirtymää eri väestöryhmien laajan osallistumisen ja kansainvälisen oikeuden pohjalta. EU:n tulee painottaa Syyrian suvereniteettia, alueellista koskemattomuutta ja syyrialaisen omistajuutta Syyrian tulevaisuutta koskevissa ratkaisuissa.

Syyrian vakaudella on sekä alueellista että globaalia merkitystä. EU:n yhteistyö alueen maiden sekä muiden keskeisten kansainvälisten toimijoiden kanssa Syyrian ja syyrialaisien tukemiseksi on tärkeää. EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Syyrian humanitaarisen tilanteen parantamiseksi. EU:n tulee painottaa vastuuvollisuuden toteutumista Syyriassa.

Suomelle on tärkeää EU:n johdonmukainen suhtautuminen eri konflikteihin ja niihin liittyviin kansainvälisen oikeuden kysymyksiin.

EU:n eteläinen naapurusto

Suomi pitää tärkeänä, että EU ylläpitää ja kehittää suhteita EU:n eteläiseen naapurustoon aktiivisesti. Suomi tukee EU:n kumppanuuksien edistämistä EU:n globaalin roolin vahvistamiseksi sekä unionin intressien ja arvojen edistämiseksi. Lähialueet, ml. eteläinen naapurusto, ovat tässä avainasemassa.

Suomi pitää marraskuussa 2025 hyväksyttyä Välimeren sopimusta tervetulleena. Suomi katsoo, että Välimeren sopimuksen toimeenpanossa tulee huomion olla erityisesti aidossa kumppanuudessa, molempinpuolisessa sitoutuneisuudessa, käytännön yhteistyössä ja yhteisten hyötyjen etsinnässä. On tärkeää, että sopimuksen toimeenpanoa seurataan ja siitä raportoidaan neuvostolle säännöllisesti.

Suomi painottaa yhteistyön merkitystä etenkin uusien teknologioiden, start-upien, investointien, innovaatioiden ja kaupan aloilla. Suomi näkee keskeisinä sektoreina muun muassa turvallisen, digitaalisen infrastruktuurin vahvistamisen, vesivarojen hallinnan tukemisen (mm. rajavesiyhteistyö), ilmastotoimien vahvistamisen sekä puhtaiden energiamuotojen edistämisen. Suomi tukee Afrikan vapaakauppasopimuksen (AfCFTA) toimeenpanoa ja alueellista taloudellista integraatiota. Suomi katsoo, että nuorison tulisi olla aloitteiden toimeenpanon yhtenä painopisteenä.

Suomi näkee, että yhteistyön edelleen vahvistaminen muuttoliikkeen hallinnassa ja rajavalvontayhteistyössä hyödyttää sekä EU:ia että eteläisiä kumppaneita. Suomi katsoo, että unionin sisäisen turvallisuuden näkökulmasta yhteistyö myös turvallisuussektorilla on tärkeää.

Asialista:

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa

s.7

Lähi-idän tilanne

s. 12

EU:n eteläinen naapurusto

s. 19

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO**

ASO-30 Tuomas Sottinen

3.3.2026

Asia

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto 16.3.2026

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Tuomas Sottinen, ASO-30, tuomas.sottinen@gov.fi +358503291251

Jyrki Terva, ASO-30, jyrki.terva@gov.fi

Wilma Peltonen, EUA-50, wilma.peltonen@gov.fi

Katja Koskela, POL-10, katja.koskela@gov.fi

Leea Lamminpää, POL-10, leea.lamminpaa@gov.fi

Eeva Warro, KEO-70, eeva.warro@gov.fi

Maria Hyvönen, OIK-50, maria.hyvonen@gov.fi

Tapio Rantanen, VNEUS, tapio.rantanen@gov.fi

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

EU:n ulkoasiainneuvossa 16.3.2026 on esillä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Ukrainalle annettavaan tukeen on määritelty muun muassa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ja seuraavissa asiakirjoissa: UTPJ 3/2021 vp, UTP 32/2022 vp, VNS 17/2022 vp, U 87/2022 vp, E17/2023 vp, UTP 41/2023 vp.; UTPJ 12/2024 vp., UJ47/2023, E52/2023 vp., E 31/2024 vp, UTP 12/2024, UTP 7/2025 vp, E 33/2025, E 108/2025 vp.

Suomen kantoja liittyen Venäjän keskuspankin pysäytettyihin varoihin on määritelty valtioneuvoston selvityksissä UTP 54/2023 vp, UTP 12/2024 vp, UTPJ 31/2024 vp, U 49/2024 vp, UTPJ 23/2025, E 106/2025 vp sekä E 107/2025 vp. Lisäksi kantoja Ukrainan tukivälineeseen on määritelty valtioneuvoston selvityksissä E 17/2023 vp ja U 36/2023 vp sekä Venäjään kohdistettuihin pakotteisiin UTP-selvityksissä (UTPJ 59/2022 vp ja UTPJ 2/2024 vp sekä UTPJ 17/2024 vp) sekä Ukrainan rahoitukseen ennakkovaikuttamisena EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehukseen (2028-) liittyen (E 31/2024 vp, E 33/2025).

Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukraina. Suomi tukee EU:n pyrkimyksiä heikentää ja rajoittaa Venäjän kykyä jatkaa sotatoimiaan ja ylläpitää niitä tukevaa teollisuutta. EU:n tulee edelleen johdonmukaisesti lisätä pakotteita Venäjää kohtaan Venäjän aggression jatkuessa. Suomi pitää tärkeänä sektoripakotteiden laajentamista, pakotteiden tehokasta toimeenpanoa ja pakotteiden kiertämisen estämistä. (EU/998/2025-UM-2)

Suomi tukee pakotteiden täydentämistä lisätulleilla Venäjän federaatiosta peräisin oleville tuotteille. Lisätullit ohjaavat irtautumaan Venäjältä peräisin olevista tuotteista vahvistaen EU:n omaa tuotantoa ja toimitusketjujen hajauttamista sekä vähentävät siten Venäjän hyötymistä kaupallisesta tuonnista Euroopan unioniin.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024) Suomelle on tärkeää, että EU:n tukea Ukrainalle jatketaan riittävällä tasolla ja että tukea pystytään toimittamaan nykyistä enemmän, nopeammin ja tehokkaammin. Suomi osallistuu myös Ukrainan jälleenrakennukseen. Suomi tukee EU:n Ukraina-suunnitelman (*Ukraine Plan*) toimeenpanoa Ukraina-tukivälineen (*Ukraine Facility*) avulla. EU:n on yhdessä kumppaniensa kanssa jatkettava tukeaan myös Ukrainan energiasektorille.

Venäjän siviileihin kohdistamien hyökkäysten jatkuessa Suomi korostaa, että EU:n tulee jatkaa toimia Ukrainan siviiliväestön suojelemiseksi.

Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista (E 31/2024 vp). Hallitusohjelman mukaisesti Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi. (E 73/2025 vp)

Kestävä ja oikeudenmukainen rauha edellyttää Ukrainan neuvotteluaseman vahvistamista yhtäältä Ukrainalle toimitettavan aseavun ja muun tuen sekä toisaalta Venäjän taloudelliseen kykyyn vaikuttavien pakotteiden kautta. Suomi tukee Ukrainan tavoitetta kestävästä ja oikeudenmukaisesta, YK:n peruskirjan sekä kansainvälisen oikeuden mukaisesta rauhasta.

Suomi jatkaa rauhan edistämistä eri vaiheissa: ennen neuvotteluja, tulitauon aikana ja rauhanneuvottelujen yhteydessä. Ukrainan ja Euroopan on oltava mukana omaa turvallisuuttaan koskevista keskusteluissa. Sodan lopputulos vaikuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti Euroopan ja transatlanttiseen turvallisuuteen.

Suomi katsoo, että on tärkeää liittää Ukrainan puolustusteollisuus Euroopan puolustuksen teknologiseen ja teolliseen pohjaan. Suomi kannattaa ukrainalaisten toimijoiden osallistumista EU:n puolustusteollisiin ohjelmiin. On tärkeää, että Ukraina jatkaa oikeusvaltion vahvistamiseen ja korruption kitkemiseen tärkeitä uudistuksia myös puolustuksen hallinnonalalla ja puolustusteollisuudessa. (E 33/2025 vp) Suomi tukee esitystä erillisestä Ukraina-yhteistyötä koskevasta pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) sitoumuksesta. (EU/1366/2022-PLM-16)

Suomi on valmis tukemaan ja pyrkii hyödyntämään mahdollisia uusia yhteishankinta- ja rahoitusjärjestelmiä Ukrainan tukemiseksi niin EU:n kuin Naton yhteydessä. Suomi suhtautuu avoimesti aloitteisiin yhteistoiminnan lisäämiseksi Ukrainan puolustusteollisuuden kanssa. (UJ 47/2023) Suomi ottaa huomioon myös Naton Haagin huippukokouksen julistuksen, jossa liittolaiset antoivat sitoumuksen Ukrainan tuen jatkamisesta ja tuen sisällyttämisestä sovittuun puolustusmenotavoitteeseen.

Suomi tukee vahvasti Euroopan rauhanrahaston (European Peace Facility, EPF) käyttöä ja lisäpääomittamista Ukrainan tukemiseksi. EPF:n tulee tukea Ukrainan tarpeita vastaavan avun toimittamista mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti, ja myös tukimuotoja ja korvausperusteita tulisi arvioida tästä näkökulmasta. (EU/354/2023-UM-52)

Suomi on tukenut EUMAM Ukraine -operaation mandaatin jatkamista Ukrainan asevoimien tukemiseksi. Suomi tukee operaatiolle asetettua tehtävää koulutuksen tarjoamiseksi Ukrainan asevoimille sekä jäsenvaltioiden toiminnan koordinoimiseksi ja synkronoimiseksi Ukrainan asevoimien koulutuksen tuen osalta. Suomi katsoo, että Ukrainan tarpeiden tulee olla operaation suunnittelun ja toimeenpanon keskiössä. Suomi painottaa EU:n ja Naton tiivistä yhteistyötä ja EUMAM:n ja Naton NSATU-mission toimien täydentävyyttä. (UTP 33/2024 vp)

Suomi tukee EU:n lisäpakotteiden asettamista varjolaivastoa ja sen taustalla toimivia tahoja kohtaan sekä muita mahdollisia samanmielisten maiden yhteisiä toimia (kuten vakuutustarkastukset), joilla pyritään puuttumaan varjolaivastoon. (EU/630/2025-TEM-3) Olemassa olevien pakotekantojen mukaisesti myös täyden meripalvelukiellon asettaminen venäläisen öljyn ja kaasun kuljetuksille yhdessä pakotekoalition maiden kanssa on tärkeää.

Suomi tukee Ukrainan turvallisuusjärjestelyitä koskevaa valmistelutyötä EU:ssa, mukaan lukien unionin oma panos Ukrainan turvallisuuden varmistamiseksi. Suomi katsoo, että EU:n on sitouduttava kantamaan merkittävä vastuu Ukrainan pitkän aikavälin tukijana. (EU/307/2025-UM-18)

Suomi jatkaa vahvaa tukeaan Ukrainan EU-lähentymiselle. Suomi yhtyy komission arvioon siitä, että Ukrainan kaikki neuvotteluklusterit voidaan avata vuoden 2025 loppuun mennessä. (E 98/2025 vp)

Suomi edellyttää, että Venäjän vastuu kansainvälisen oikeuden loukkauksista ja korvausvelvollisuus niistä aiheutuvista vahingoista toteutuu. (VNS 3/2024 vp) Suomi edistää kansainvälisiä toimia vastuunvelvollisuuden varmistamiseksi Ukrainaan kohdistuneesta hyökkäysrikoksesta sekä hyökkäyssodan yhteydessä tehdyistä muista kansainvälisen oikeuden vastaisista rikoksista. EU:n tulee valmistautua Venäjän Ukrainaa vastaan käynnistämän hyökkäyssodan seurauksiin ja olla valmis tarvittaviin toimenpiteisiin. Työtä tulee jatkaa, jotta hyökkäyssodan yhteydessä tehdyt vakavat kansainväliset rikokset eivät jää rankaisematta (E 57/2023 vp).

3. NEUVOTTELUTILANNE

EU:n ulkoministerit ovat keskustelleet Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainassa tiiviisti. Edellisen kerran ministerit keskustelivat asiasta ulkoasiainneuvostossa 23.2.2026.

Ulkoasiainneuvosto jatkaa keskustelua EU:n panoksesta Ukrainan turvallisuusjärjestelyihin helmikuun keskustelunsa pohjalta. Keskustelussa on tarkoitus keskittyä EU:n kontribuutioon Ukrainalle annettaviin turvatakuihin. Tarkoitus on myös keskustella hybridivaikuttamisesta. Ukrainan ulkoministeri Sybiha osallistuu kokoukseen videoyhteydellä. Keskustelussa noussevat esiin myös muut työlinjat ml. paineen lisääminen Venäjää kohtaan, tuki Ukrainalle sekä diplomaattisella raiteella eteneminen.

4. TAUSTA

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu viidettä vuotta. Sodan neljäntenä vuosipäivänä 24.2. useita EU-johtajia, ml. komission presidentti von der Leyen, Eurooppa-neuvoston presidentti Costa ja presidentti Stubb matkustivat Kiovaan.

Joulukuun 2025 Eurooppa-neuvoston alustavan sovun pohjalta neuvosto hyväksyi 4.2. osaltaan kantansa 90 miljardin euron lainapaketista Ukrainalle vuosiksi 2026–2027. Euroopan parlamentti hyväksyi lainapaketin 24.2. Kun kaikki vaiheet on saatu päätökseen, komission on tarkoitus suorittaa lainan ensimmäinen maksuerä tämän vuoden toisen neljänneksen alussa. Lainapaketti edellyttää vielä neuvoston lopullista päätöstä. Myös EU:n 20. pakotepaketin neuvottelut ovat yhä käynnissä. Uudet ehdotukset sisältävät tiukennuksia mm. Venäjän energia-alalle, rahoituspalveluihin ml. kryptovaluutat sekä uusia vienti- ja tuontikieltoja. Ehdotus sisältää lisäksi kirjauksen täyden meripalvelukiellon käyttöönotosta Venäjän öljy- ja kaasukuljetuksille. Tarkoituksena on lisäksi vahvistaa pakotteiden kiertämisen vastaisia toimia sekä rajoittaa entisestään Venäjän käyttämän varjolaivaston toimintaedellytyksiä.

Ukraina ja Venäjä ovat käyneet Yhdysvaltain kanssa ja sen välityksellä tunnusteluja ja neuvotteluja rauhasta, tulitauosta ja muista kysymyksistä. Vuoden 2026 alussa neuvotteluja on käyty myös kolmikaanformaattisissa Yhdysvaltain johdolla Abu Dhabissa ja Genevessä. Neuvottelut eivät ole toistaiseksi

johtaneet tulitaukoon, eikä Venäjän todellisesta neuvotteluhaluudesta ole merkkejä. Presidentti Zelenskyi on viestittänyt olevansa valmis kahdenvälisiin neuvotteluihin. Zelenskyi vaatii konkreettisia ja uskottavia turvallisuustakuja. Venäjä on pitänyt kiinni maksimalistisista vaatimuksistaan. Ukraina on toistuvasti osoittanut halunsa kestävään rauhaan sekä valmiutensa neuvotella aidosti ehdottomasta tulitauosta. Venäjän ja Ukrainan välisissä neuvotteluissa on päästy aiemmin sopuun vain vankien- ja kaatuneiden vaihdosta. Myös Abu Dhabissa 5.-6.2.2026 sovittiin vanginvaihdosta. Lisäksi Yhdysvallat ja Venäjä sopivat korkean tason sotilaallisten yhteyksien palauttamisesta.

Eurooppalaiset johtajat ovat korostaneet Euroopan ja Ukrainan osallistumista Ukrainaa koskeviin neuvotteluihin. Eurooppa-neuvostossa 6.3.2025 yhteensä 26 jäsenmaata hyväksyi periaatteet, joista rauhan tavoittelussa on pidettävä kiinni. Euroopan johtajat painottavat myös tulitauon välttämättömyyttä. Unkari ei ole osallistunut Eurooppa-neuvoston Ukraina-kirjauksiin, pitää kiinni venäläisestä energiasta saatuaan poikkeuksen yhdysvaltalaispakotteisiin sekä julkisesti vastustaa Ukrainan EU-jäsenyyttä. Unkarin pääministeri Orbán vieraili Moskovassa marraskuussa 2025. Ranskan presidentti Macronin neuvonantaja Bonne tapasi Putinin neuvonantaja Ušakovin Moskovassa 4.2.2026. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) puheenjohtajana tänä vuonna toimiva Sveitsin ulkoministeri vieraili yhdessä pääsihteeri Sinirlioglun kanssa ensin Kioassa, sitten Moskovassa helmikuussa 2026.

Britannian ja Ranskan johtaman halukkaiden koalition (*Coalition of the Willing, CoW*) päämieskokous 6.1.2026 Pariisissa totesi julkilausumassa turvallisuusjärjestelyitä rakennettavan seuraaville periaatteille: 1) Yhdysvaltain johtama monitorointi- ja verifiointimekanismi 2) tuki Ukrainan asevoimille 3) monikansalliset joukot Ukrainan tukena, 4) sitoutuminen Ukrainan tukemiseen mahdollisessa Venäjän uuden hyökkäyksen tilanteessa, 5) sitoutuminen pitkäaikaiseen puolustusyhteistyöhön Ukrainan kanssa. Suomea kokouksessa edusti tasavallan presidentti Stubb.

Rintamalla Venäjän eteneminen on ollut hidasta mutta Ukraina on kyennyt paikoin myös valtaamaan takaisin alueitaan. Ukraina on tehnyt lennokeilla merkittäviä vastaiskuja Venäjällä sijaitseviin sotilaallisiin kohteisiin sekä mm. Venäjän öljynjalostamoihin.

Ukrainan humanitaarinen tilanne on vaikeutunut. Ukrainassa kuluva talvi on ollut koko sodan kylmin. Venäjän hyökkäykset siviili-kohteisiin lisääntyivät ja laajenivat merkittävästi vuonna 2025 ja aiheuttivat enemmän siviiliuhreja kuin minään aikaisempaan sotavuonna hyökkäyssodan alun jälkeen. Kuten viime talvikaudella, Venäjä on voimistanut hyökkäyksiä kriittiseen energiainfrastruktuuriin, vaikuttaen suoraan mm. lämmön, sähkön, veden ja muiden välttämättömien palveluiden saatavuuteen. Tilanne on vakavampi kuin kertaakaan hyökkäyssodan alun jälkeen ja presidentti Zelenskyi on julistanut maahan energiahätätilan. Erityisesti etulinjan alueilla siviilit elävät hyvin vaikeissa olosuhteissa. Samaan aikaan humanitaarisella sektorilla nähtiin merkittäviä budjettileikkauksia vuoden 2025 aikana, erityisesti suurten avunantajien toimesta, mikä on johtanut avun tiukkaan priorisointiin. Ukrainassa arvioidaan olevan n. 10,8 miljoonaa ihmistä (n. 30 % väestöstä) humanitaarisen avun ja suojelun tarpeessa vuonna 2026, joista suurin osa on naisia, lapsia, vanhuksia sekä vammaisia henkilöitä. Tämä sisältää noin miljoona avuntarvitsijaa Venäjän hallinnassa olevilla alueilla, missä humanitaarisen avun perille saaminen on lähes olematonta.

Venäjä on pakkosiirtänyt Ukrainan arvion mukaan jo yli 20 000 ukrainalaista lasta miehittämiltään Ukrainan alueilta Venäjälle tai Valko-Venäjälle. Vain pieni osa lapsista on saatu palautettua. Ukraina ja Kanada puheenjohtavat yhdessä lasten palauttamiseksi koalitiota, johon Suomikin kuuluu. Komission puheenjohtaja von der Leyen ilmoitti syyskuun SOTEU-puheessaan EU:n emännöivän seuraavan koalition huippukokouksen.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet tukemaan Ukrainaa sotilaallisesti EUMAM Ukraine -operaation ja Euroopan rauhanrahaston kautta, sekä kahdenvälisen tuen kautta. Tammikuuhun mennessä EU:n ja jäsenmaiden yhteenlaskettu sotilaallinen tuki Ukrainaan on lähes 70 miljardia euroa.

EUMAM Ukraina -operaatio tarjoaa perus- ja erikoiskoulutusta Ukrainan asevoimille sekä koordinoi EU-jäsenmaiden koulutustoimia vastauksena Ukrainan pyyntöön sotilaallisesta tuesta. Jo lähes 87 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta operaation alla. Operaatio toimii EU:n alueella ja sen mandaattia on jatkettu 15.11.2026 saakka. EUMAM-operaation mandaattia on esitetty kehitettävän edelleen Ukrainan tarpeisiin perustuen. Suomi on osallistunut EUMAM-koulutusoperaatioon 3.3.2023 alkaen.

Euroopan rauhanrahastossa (EPF) on allokoitu avustustoimipäätöksiä Ukrainan tukemiseksi noin 6,6 miljardin euron edestä, joista ei ole saatu aikaan neuvoston päätöstä. Keskustelut vaihtoehtoisista ratkaisuista ovat neuvostossa kesken.

Ukraina-tuen vahvistamista käsitellään myös 19.3.2025 julkaistussa Euroopan puolustuksen valkoisessa kirjassa sekä sitä toimeenpanevassa, 19.11.2025 annetussa EU:n puolustusteollisuuden muutoksen tiekartassa, jossa painotetaan Ukrainan sodasta saatuja havaintoja ja korostetaan, että teknologian ja innovaatioiden hyödyntämistä on lisättävä osana puolustusvalmiuden kehittämistä. Valkoisessa kirjassa todetaan, että Ukrainan puolustusteollisuus tulee saada vahvasti osaksi eurooppalaista puolustusteollista pohjaa.

Suomi tukee myös EU:n siviilikriisinhallinnan EUAM Ukraina -operaatiota noin 20 asiantuntijalla. Myös EUAM (Ukraina) -operaation mandaatin kehittämisestä käydään parhaillaan keskusteluja neuvostossa.

Kattavan vastuuvollisuuden toteuttamiseksi Venäjän hyökkäyssodasta perustetaan Euroopan neuvoston yhteyteen Ukrainaan kohdistuvaa hyökkäysrikosta käsittelevä erityistuomioistuin ja kansainvälinen korvausmekanismi. Tuomioistuimen perustamiseen liittyvän sopimuskokonaisuuden valmistelu jatkuu Euroopan neuvoston puitteissa. Suomi valmistelee kansallisia toimia sekä tuomioistuimen perustamiseen liittyvän sopimuksen että korvausmekanismiin kuuluvan vaadekomission perustamissopimuksen hyväksymiseksi. Suomi tukee myös Kansainvälistä rikostuomioistuinta ja Eurojustia vastuuvollisuuden toteuttamiseksi vakavista kansainvälisistä rikoksista.

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO**

ALA-10 Elisa Alho-Kullström

9.3.2026

Asia

Lähi-idän tilanne

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto 16.3.2026

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Elisa Alho-Kullström, ALA-10, elisa.alho-kullstrom@gov.fi, +358 50 409 2051

Anna Rautvuori, ALA-10, anna.rautvuori@gov.fi, +358 50 428 3921

Janne Oksanen, ALA-10, janne.oksanen@gov.fi, +358 50 575 5414

Katja Koskela, POL-10, katja.koskela@gov.fi, +358 50 520 9192

Anna van der Velde, OIK-50, anna.vandervelde@gov.fi, +358 50 465 3974

Katariina Tervakangas, OIK-10, katariina.tervakangas@gov.fi, +358 50 563 4568

Marjaana Hyppönen, KEO-70, marjaana.hypponen@gov.fi, +358 50 440 6982

Tapio Rantanen, VNEUS, tapio.rantanen@gov.fi, +358 295 160 223

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

EU:n ulkoasiainneuvoston kokouksessa 16.3.2026 on esillä Lähi-idän tilanne. Kokouksessa keskustellaan Lähi-idän ja Persianlahden eskaloituneesta tilanteesta sekä Gazan-rauhansuunnitelmasta, Länsirannan tilanteesta ja Syyriasta.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Lähi-idän tilanteeseen on määriteltä muun muassa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ja seuraavissa asiakirjoissa: UTP 1/2024 vp, UTPJ 11/2024 vp, UTPJ 8/2024 ja EU/307/2025-UM-32. Tavoitemuistion kokouskohtaiset tavoitteet on kirjattu aiempien Lähi-idän tilannetta koskevien tavoitemuistioiden mukaisesti sovittaen niitä ajankohtaiseen tilanteeseen.

Osana kansainvälistä yhteisöä Suomi jatkaa ponnisteluja vakauden lisäämiseksi Lähi-itään. Tämä on tarpeen myös laajempien kansainvälisten jännitteiden purkamiseksi. (VNS 3/2024 vp)

EU:n on kaikilla toimillaan edistettävä rauhaa, vakautta ja siviilien suojelua Lähi-idässä. EU:n tuki kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamiselle ja siviilien suojelulle on keskeistä. EU:n tulee edistää kansainvälisen oikeuden mukaisia ratkaisuja alueen konflikteihin.

Lähi-idän ja Persianlahden eskaloituneessa tilanteessa EU:n tulee pyrkiä aktiivisesti edistämään paluuta diplomaattiseen ratkaisuun yhdessä kumppaniensa kanssa.

EU:n tulee edelleen vaatia mahdollisimman suurta pidättyvyyttä, siviilien suojelua ja kansainvälisen oikeuden noudattamista, ml. YK:n peruskirjan ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamista.

Suomi tuomitsee Iranin oikeudettomat ja mielivaltaiset iskut alueen maihin. Iskujen täytyy loppua.

EU:n tulee vaatia Iranin hallintoa pidättäytymään väkivallasta omia kansalaisiaan kohtaan ja kunnioittamaan iranilaisten sananvapautta ja oikeutta rauhanomaiseen kokoontumiseen sekä kaikkien mielivaltaisesti pidätettyjen mielenosoittajien vapauttamista.

Suomi suhtautuu myönteisesti Iraniin kohdistuviin lisäpakotteisiin.

Iranin ydinohjelman osalta EU:n on tuettava neuvottelujen jatkumista kestävän ja kattavan sopimuksen saavuttamiseksi. Iranilta on edellytettävä täysimääräistä yhteistyötä Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) kanssa, mukaan lukien ydinohjelman nykytilan todentaminen. Iranin sitoutuminen ydinsulкусopimukseen (NPT) on keskeistä, ja EU:n on jatkettava vahvaa tukeaan IAEA:lle.

Iranista ei saa tulla ydinasevaltiota. Tämä on keskeistä niin Lähi-idän alueelle kuin laajemminkin globaalille turvallisuudelle, ml. kansainväliset ydinaseiden leviämistä rajoittavat sopimukset ja järjestelyt.

EU:n tulee tukea Israelin ja Libanonin välisen tulitaukosopimuksen toimeenpanoa, jonka pohjana on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701. EU:n tuki Libanonin poliittiselle vakaudelle ja valtiorakenteiden vahvistamiselle sekä maan asevoimille on tärkeää jatkossakin huomioiden erityisesti UNIFIL-operaation mandaatin päättymisen vuoden 2026 loppuun mennessä. EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Libanonin humanitaarisen tilanteen parantamiseksi. EU:n tulee tukea Libanon hallinnon pyrkimyksiä aseellisten ryhmien, erityisesti Hizbollahin, aseistariisunnasta ja asemonopolin keskittämisestä valtiolle.

EU:n on tuettava kaikin tavoin tulitaukoa Gazassa sekä neuvotteluja sodan lopettamiseksi. On tärkeää pyrkiä sopimukseen, joka toimii pohjana Gazan vakauttamiselle ja jälleenrakentamiselle sekä askeleena kohti kestävää rauhaa Israelin ja palestiinalaisten välille. Suomi tukee EUBAM Rafah -rajavalvontaoperaatiota osana EU:n tukea tulitauon toimeenpanolle tilanteen mahdollistaessa operaation toiminnan.

Gaza on keskeinen osa Palestiinalaisaluetta, ja EU:n on edistettävä sen tulevaisuuden ratkaisemista kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Gazan aluetta ei tule pienentää eikä sen väestöä pakottaa siirtymään pois alueelta. EU:n tulee tukea presidentti Trumpin suunnitelmaa tulitauon saavuttamiseksi Gazassa, edistää Ranskan ja Saudi-Arabian johdolla laaditun New Yorkin julkilausuman (johon Suomi liittyi 5.9.2025) tavoitteita Palestiinan kysymyksen rauhanomaisesta ratkaisemisesta ja kahden valtion ratkaisun toteuttamisesta sekä tarkastella avoimesti Arabimaiden Gazan tulevaisuutta ja jälleenrakennusta koskevia suunnitelmia ja ehdotuksia. Suomi kannattaa EU:n aktiivista roolia Gazan rauhansuunnitelman toimeenpanossa. EU:n on tuettava kansainvälisiä neuvotteluratkaisuun perustuvia pyrkimyksiä riisua Hamas vallasta, ja Hamas ja muut aseelliset ryhmittymät aseista Palestiinalaisalueella ja selvitetävä konkreettisia mahdollisuuksiaan tähän. Suomi tukee EUPOL COPPS -operaation työtä Palestiinalaisalueen turvallisuus- ja oikeussektoreiden uudistamiseksi.

EU:n tulee edistää voimakkaasti humanitaarisen avun perillepääsyä koko Gazan alueella ja tuomita humanitaaristen periaatteiden ja kansainvälisen oikeuden vastaiset toimet, kuten avustuskuljetusten estäminen ja avun jakelun militarisointi. EU:n tulee vaatia, että Israel noudattaa kansainvälisen oikeuden mukaisia velvoitteitaan, mukaan lukien suojella siviilejä ja humanitaarista avustushenkilöstöä sekä varmistaa nopea ja esteetön humanitaarisen avun pääsy Gazaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti. EU:n on tuettava YK:n palestiinalaispakolaisten avustusjärjestö UNRWAn edellytyksiä toimia mandaattinsa mukaisesti Gazassa ja Länsirannalla ml. Itä-Jerusalem. EU:n on tuettava alueella toimivien järjestöjen, kuten UNRWA, Punainen Risti/Puolikuu ja WFP, mahdollisuuksia toimittaa humanitaarista apua paikalliselle väestölle.

Suomi on pitänyt tärkeänä UNRWAn riskienhallinnan vahvistamista ja on myös suunnannut omaa tukeaan UNRWAlle tähän tarkoitukseen. Kaikki terrorismisyytökset on otettava vakavasti ja selvitetävä.

EU:n tulee jatkaa vahvaa tukeaan palestiinalaishallinnolle sekä edellyttää siltä tarvittavia reformeja. EU:n tulee jatkossakin vaatia Israelilta palestiinalaishallinnolle kuuluvien tulli- ja verotulojen maksamista.

EU:n tulee tukea Länsirannan vakautta konkreettisoin toimin. Suomi pitää tärkeänä, että EU kiinnittää huomiota Israelin syveneviin miehitystoiimiin Länsirannalla sekä reagoi konkreettisoin toimin voimakkaasti lisääntyneeseen väkivaltaan palestiinalaista siviiliväestöä kohtaan. Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita väkivaltaisille siirtokuntalaisille. (UTPJ 11/2024).

Suomi korostaa, että sotatoimia ei saa kohdistaa siviileihin ja tuomitsee kaikki siviileihin kohdistuvat sotatoimet mukaan lukien siviilien käytön ihmiskilpinä Gazassa ja israelilaisten siirtokuntien asukkaiden harjoittama väkivalta.

Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita Israeliin kohdistuneeseen terroristiseen hyökkäykseen osallistuneille Hamasiin liittyville ryhmille. (UTPJ 8/2024) EU on tuominnut Hamasin ja muiden ryhmittymien 7.10.2023 tekemät hyökkäykset jyrkästi.

Suomi tukee kansainvälisten itsenäisten ja riippumattomien tuomioistuimien (mm. ICC, ICJ) työtä. EU:n toimissa tulee huomioida Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) pidätysmääräykset, Kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) 19.7.2024 antama neuvova lausunto, jossa tuomioistuin totesi Israelin läsnäolon miehitysellä Palestiinalaisalueella laittomaksi, ICJ:n 22.10.2025 antama neuvova lausunto Israelin oikeudellisista velvoitteista liittyen YK:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen ja kolmansien maiden läsnäoloon ja toimintaan miehitysellä palestiinalaisalueella sekä ICJ:n antamat, Gazan tilannetta koskevat väliaikaisten turvaamistoiimen määräykset, jotka sitovat kyseisen oikeudenkäynnin osapuolia oikeudellisesti. Suomi on tukenut selvityksen laatimista EU-tasolla ICJ:n 19.7.2024 antaman neuvovan lausunnon vaikutuksista ja tarvittavista toimenpiteistä.

Syyriassa EU:n tulee tukea Assadin hallinnon kaatumisen jälkeisessä tilanteessa rauhanomaista poliittista siirtymää eri väestöryhmien laajan osallistumisen ja kansainvälisen oikeuden pohjalta. EU:n tulee painottaa Syyrian suvereniteettia, alueellista koskemattomuutta ja syyrialaisen omistajuutta Syyrian tulevaisuutta koskevissa ratkaisuissa.

Syyrian vakaudella on sekä alueellista että globaalia merkitystä. EU:n yhteistyö alueen maiden sekä muiden keskeisten kansainvälisten toimijoiden kanssa Syyrian ja syyrialaisen tukemiseksi on tärkeää. EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Syyrian humanitaarisen tilanteen parantamiseksi. EU:n tulee painottaa vastuuvollisuuden toteutumista Syyriassa.

Suomelle on tärkeää EU:n johdonmukainen suhtautuminen eri konflikteihin ja niihin liittyviin kansainvälisen oikeuden kysymyksiin.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Iranin tilannetta on käsitelty ulkoasianneuvostossa useasti Israelin ja Yhdysvaltojen isettyä Iraniin kesäkuussa 2025 ja Iranin tehtyä vastaiskuja. Ulkoasianneuvostossa 29.1. ja 23.2. keskusteltiin Iranin sisäisestä tilanteesta ja hyväksyttiin lisäpakotteita Iranin kohtaan. Viimeisimmäksi eskaloitunutta tilannetta käsiteltiin EU:n ulkoministerien epävirallisessa videokokouksessa 1.3., jonka jälkeen julkaistiin EU:n yhteinen julkilausuma tilanteesta. EU:n ulkoministerien epävirallinen videokokous Persianlahden arabimaiden yhteistyöneuvoston (GCC, Gulf Cooperation Council) maiden ulkoministerien kanssa järjestettiin 5.3.2026, minkä jälkeen julkaistiin EU-GCC-yhteislausunto tilanteesta.

EU:n ulkoministerit ovat käsitelleet Lähi-idän tilannetta tiiviisti Hamasin hyökkäyksen 7.10.2023 jälkeen, ml. edellinen ulkoasiainneuvosto 23.2.2026. Eurooppa-neuvosto hyväksyi Lähi-idän tilannetta käsittelevät päätelmät 18.12.2025.

EU:n suhteita Syyriaan linjattiin Eurooppa-neuvostossa kesäkuussa 2025 hyväksytyillä Syyria-päätelmillä. Syyriaa käsiteltiin ulkoasiainneuvostossa 15.12.2025, jolloin jäsenmaat tukivat EU:n suhteiden tiivistämistä Syyriaan, ml. poliittisen kumppanuuden käynnistäminen.

4. TAUSTA

Yhdysvallat ja Israel aloittivat 28.2.2026 laajat iskut Iraniin. Iranin laajojen vastaiskujen myötä tilanne on eskaloitunut ja kehittynyt alueelliseksi sotilaalliseksi konfliktiksi Yhdysvaltojen ja Israelin sekä Iranin ja sen sijaistoimijoiden (erityisesti Hizbollah) välillä. Yhdysvallat on todennut sodan voivan jatkua kolmesta kahdeksaan viikkoa mutta suorituskykyjen riittävän pidempäänkin. Eskalaation seurauksena tilanne alueella on muuttunut entistä arvaamattommaksi ja johtaa laajoihin turvallisuus- ja talousvaiikutuksiin niin alueellisesti kuin globaalisti.

Yhdysvaltojen ja Israelin iskut ovat kohdistuneet pääasiassa Iranin ilmapuolustusjärjestelmiin, ohjustukikohtiin, merivoimiin, sotilasesikuntiin ja hallintorakennuksiin. Israelin kohteena ovat olleet mm. Iranin ballististen ohjusten laukaisualustat. Iskuja on kohdistunut myös Iranin ydinohjelmaan liittyvään infrastruktuuriin, mutta ydinmateriaalia sisältävissä laitoksissa ei ole IAEA:n mukaan vaurioita (4.3.). Iskuja on niin ikään kohdistunut Iranin öljyntuotantoon liittyvään infrastruktuuriin. Yhdysvallat on upottanut Iranin merivoimien aluksia, ml. yhden aluksen kansainvälisillä vesillä. Yhdysvallat on keskittynyt Iranin suorituskykyjen tuhoamiseen ja Israel poliittisen ja sotilaallisen johdon lamauttamiseen.

Iran on tehnyt vastaiskuja Israeliin ja useisiin Yhdysvaltojen tukikohtiin Persianlahden alueella. Se on myös iskenyt siviilikohteisiin (Arabiemiraatit, Saudi-Arabia, Qatar, Bahrain, Kuwait, Irak sekä Jordania). Kohteina on ollut lentokenttiä, energiainfrastruktuuria, datakeskuksia ja asuintaloja. Oman, Britannian ilmavoimien tukikohta Kyproksella ja Azerbaidzhan ovat olleet drooni-iskujen kohteena. Turkki ilmoitti 4.3. Naton ilmatorjuntajärjestelmien torjuneen Iranista Turkin ilmatilaa lähestyneen ballistisen ohjuksen. Iranin vallankumouskaarti on todennut Hormuzinsalmen olevan de facto suljettu ja Iranin kohdistavan sotilaallista voimaa sen läpi pyrkiviin aluksiin.

Persianlahden maat ovat tuominneet jyrkästi Iranin iskut. Persianlahden arabimaiden yhteistyöneuvoston ministerikokouksessa 1.3. maat totesivat YK:n peruskirjan mukaisen oikeutensa vastata hyökkäykseen. Yhdysvallat, Bahrain, Jordania, Kuwait, Qatar, Saudi-Arabia ja Arabiemiraatit antoivat 2.3. yhteislausunnon tuomien Iranin iskut. YK:n turvallisuusneuvosto kokoontui hätäkokoukseen 28.2.

Iranin korkein johtaja Khamenei sai surmansa Yhdysvaltojen ensi-iskuissa. Iskussa kuolivat myös mm. puolustusministeri, puolustusneuvoston johtaja, vallankumouskaartin komentaja, asevoimien esikuntapäällikkö sekä tiedustelujohtaja. Edesmenneen korkean johtajan poika Mojtaba Khamenei on valittu hänen seuraajakseen. Turvallisuskoneisto vaikuttaa vielä yhtenäiseltä eikä vahvaa maan sisäistä oppositiota ole. Ulkomailla oleva oppositio on hyvin hajanainen.

Libanonissa Hizbollah on tehnyt iskuja Pohjois-Israeliin. Israelin asevoimat (IDF) on vastannut iskuilla mm. Beirutin ja Etelä-Libanoniin. IDF on siirtänyt maajoukkoja rajan yli ja edennyt Etelä-Libanoniin. Hizbollah on kiihdyttänyt iskujaan sekä Israeliin että IDF:n joukkoja vastaan Libanonissa. Libanonin armeija on vetäytynyt raja-alueelta. Libanonin hallitus on julistanut Hizbollahin sotilaallisen toiminnan laittomaksi ja vaatinut turvallisuusviranomaisia estämään hyökkäykset Libanonin alueelta, mitä Libanonin asevoimat ei kuitenkaan pysty käytännössä tekemään. Satoja tuhansia asukkaita on paennut iskuja

maan sisällä, mikä on johtanut humanitaarisen kriisiin. UNIFIL jatkaa mandaattinsa mukaista työtään. UNIFILin asemia kohti on ammuttu, rauhanturvaajia haavoittunut ja tulitaukosopimuksen rajalinjaa rikotaan lähes tauotta. Haavoittuneiden joukossa ei ole suomalaisia rauhanturvaajia. UNIFIL on jatkuvassa yhteydessä Libanonin ja Israelin armeijoihin pyrkien välittömään de-eskalaatioon.

Ulkoministeriön tietojen mukaan matkustusilmoituksen tehneitä suomalaisia oli (9.3.2026) Lähi-idän sotatoimialueella noin 2500. Arabiemiraateissa suomalaisia oli noin 1500, Qatarissa ja Israelissa joitakin satoja ja alueen muissa maissa joitakin kymmeniä. Huomioiden ihmisten poistuminen alueelta suomalaisten määrä alueella voi erota matkustusilmoituksen tehneiden määrästä. Ulkoministeriön Omanista järjestämä kotiutuslento suomalaisille saapui Suomeen 9.3. Tämän hetken (7.3. klo 12) tiedon mukaan kenelläkään alueella olevalla suomalaisella ei ole ollut varsinaista hätätilannetta (vakavaa henkeen tai terveyteen kohdistuvaa vaaraa). Tiedossa ei ole, että yksikään alueen noin puolesta miljoonasta EU-kansalaisesta olisi loukkaantunut.

Kansalaisten konsulaarisen neuvonnan päätavoite on jakaa tietoa, jotta suomalaiset voivat itsenäisesti järjestää oman matkansa turvallisemmalle alueelle. Avustustoimia yhteensovitetaan muiden Pohjoismaiden ja EU-maiden kanssa. Suomalaisia on jo poistunut alueelta myös muiden EU-maiden kuljetuksilla.

Suomen valtionjohdon lausunnoissa on korostettu tilanteen vakavuutta myös alueellisesti ml. ydinturvallisuus sekä talous, tuomittu tilannetta eskaloivat toimet ml. Iranin iskut Persianlahden maihin sekä kehoitettu osapuolia pidättäytymiseen, de-eskalaatioon, neuvotteluihin palaamisen, kansainvälisen oikeuden kunnioittamiseen, siviilien suojeluun sekä korostettu EU:n yhteisiä toimia tilanteeseen vastaimiseksi.

Suomi on tukenut Iranin kansalaisia ja vedonnut heidän ihmisoikeuksiensa toteutumisen puolesta. Arviot alkuvuoden mielenosoituksissa kuolleiden lukumäärästä liikkuvat useissa tuhansissa.

Liittyen Iranin loppu- ja alkuvuoden mielenosoituksiin ja niiden väkivaltaiseen tukahduttamiseen Suomi puhutteli 13.1. Iranin va. asianhoitajan vaatien Iranin hallinnolta väkivaltaisuuksien lopettamista. Suomi oli jo aiemmin vedonnut korkeimmalla tasolla presidentti Stubbin toimesta Iranin hallintoon, jotta se pidättäytyy väkivaltaisuuksista omia kansalaisiaan kohtaan ja kunnioittaa ilmaisunvapautta sekä oikeutta rauhanomaiseen kokoontumiseen. Suomi on myös osana EU:n yhteistä lausuntoa 9.1. vaatinut Irania noudattamaan sen kansainvälisiä velvoitteita ja takaamaan kansalaisten sananvapaus, kokoontumis- ja yhdistymisvapaus sekä vapaa tiedonsaanti, mukaan lukien internetyhteyksien palauttaminen. Suomi on myös tukenut pakotteiden lisäämistä Iranin hallintoa kohtaan. Iranin vallankumouskaarti lisätti EU:n terrorismipakotejärjestelmän (CP 931) listalle helmikuun lopussa.

Iranin-konflikti vie huomiota Gazan ja Länsirannan tilanteista, keskeyttäneen Gazan rauhansuunnitelman etenemisen sekä heikentää Gazan humanitaarista tilannetta entisestään. Israelin ja Hamasin välinen tulitauko on voimassa, mutta sitä on loukattu molemmin puolin, ja Israelin iskut Gazaan ovat jatkuneet. Nk. keltainen linja, joka jakaa Gazan Israelin asevoimien (IDF) ja palestiinalaisten hallussa oleviin alueisiin siirtyy jatkuvasti laajentaen IDF:n hallussa olevaa aluetta. Israel sulki Israelin ja Yhdysvaltain Iranin-hyökkäyksen ja Iranin vastahyökkäyksen alettua rajanylityspaikat Gazaan ja Länsirannalle useaksi päiväksi turvallisuussyihin vedoten.

YK:n turvallisuusneuvoston pl. 2803 nojalla Board of Peace (BoP) on alkanut toimeenpanna Gazan rauhansuunnitelmaa, mistä se keskusteli myös ensimmäisessä, 19.2. Washingtonissa järjestetyssä kokouksessaan. Suomi osallistui kokoukseen tarkkailijana (suurlähettiläs Mikkola/Washington). BoP:in alaisuudessa Gazaa hallinnoivat Gaza Executive Board sekä Gazan kansallinen hallintokomitea (National Committee for the Administration of Gaza, NCAG). Rauhansuunnitelman toisen vaiheen

tavoitteena on väliaikaishallintoon siirtyminen, jälleenrakennuksen aloitus sekä Hamasin aseistariisunta. Yhdysvaltojen CENTCOMin alaisuuteen Israeliin perustettu Civilian-Military Coordination Center (CMCC) vastaa Gazan tilanteen arvioimisesta ja yhteistyön kehittämisestä eri siviilisektoreilla, ml. humanitaarisen avun kuljetukset.

Gazan humanitaarinen tilanne jatkuu katastrofaalisena. Israelin hallinnolliset vaatimukset hidastavat avustustoimia ja estävät täysimittaisen humanitaarisen avun pääsyn. Israel kiristi kansainvälisten kansalaisjärjestöjen (ml. humanitaaristen) rekisteröintivaatimuksia, mikä uhkaa vähentää humanitaarista apua Gazaan. Suomi on vedonnut (mm. yhteislausunto 30.12.) Israeliin, jotta se mahdollistaisi kansainvälisen kansalaisjärjestöjen toiminnan Palestiinalaisalueella ja sallisi ja helpottaisi humanitaarisen avun estettä pääsyä Gazaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti. Suomi on vedonnut syksyllä 2025 yhdessä 24 muun maan kanssa Israeliin, jotta se sallisi potilaiden kuljetukset Gazasta Länsirannan ja Itä-Jerusalemien sairaaloihin, ja ilmaissut valmiutensa tukea potilaiden hoitoa.

Israelin miehitystoimet – siirtokuntarakentaminen ja -väkivalta, sotilasoperaatiot ja liikkumisrajoitukset – Länsirannalla kiihtyvät ja lisäävät eskalaatoriskiä. Israel päätti 8.2. toimista, jotka lisäävät sen kontrollia ja toimivaltaa Länsirannalla (erit. A- ja B-alueet) ja syventävät miehitystä. Israelin parlamentissa Knessetissä etenee pääosin palestiinalaisia koskevaa lainsäädäntöä kuolemantuomion käyttöönotosta. Suomi antoi 24.2. yhdessä 22 muun tahon kanssa yhteislausunnon Länsirannan tilanteesta. Lausunnossa tuomitaan Israelin viimeaikaiset päätökset, jotka laajentavat merkittävästi Israelin laitonta kontrollia Länsirannalla ja kiihdyttävät siirtokuntarakentamista ja jotka ovat kansainvälisen oikeuden vastaisia. Lausunnossa kehoitetaan Israelia mm. vapauttamaan Palestiinalle kuuluvat verotulot ja kunnioittamaan Jerusalemin pyhien paikkojen status quota.

EU-jäsenmaat antoivat viimeksi ulkoasianneuvoston kokouksessa 23.2. tukensa YTPP-operaatioiden, EUBAM Rafah ja EUPOL COPPS, toiminnalle niiden nykyisten ja laajennettavien mandaattien puitteissa. Asiaan liittyvä valmistelutyö on alkanut EU:n ulkosuhdehallinnossa ja neuvostossa. Suomi osallistuu tällä hetkellä neljällä henkilöllä EUPOL COPPS -operaatioon Palestiinalaisalueen turvallisuus- ja oikeussektoreiden uudistamiseksi ja yhdellä henkilöllä EUBAM Rafah -rajavalvontaoperaatioon.

Suomi on ohjannut viimeisimpien kahden vuoden aikana Palestiinalaisalueelle tai lähialueilla eläville palestiinalaispakolaisille yhteensä noin 35,5 miljoonaa euroa humanitaarista apua. Suomen humanitaarista apua on kanavoitu WFP:n, kansainvälisen Punaisen ristin liikkeen (SPR/ICRC) ja Kirkon ulkomaanavun kautta. Suomella on UNRWAn kanssa monivuotinen (2023–2026) rahoitussopimus, 5 MEUR/vuosi. Rahoituksella tuetaan UNRWAn toimintaa Palestiinalaisalueella (Gaza ja Länsiranta, ml. Itä-Jerusalem), Jordaniassa, Libanonissa ja Syyriassa. Suomi on myöntänyt alkuvuodesta 2026 apua palestiinalaisten humanitaariseen hätään 5 miljoonaa euroa OCHA:n korirahaston kautta sekä 2 miljoonaa euroa ICRC:n kautta.

EU korostaa, että kansainvälisten ja alueellisten sidosryhmien on tuettava Gazan jälleenrakentamista ja kehittämistä kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

Kesäkuussa 2025 valmistuneessa EU:n arviossa todetaan olevan viitteitä siitä, että Israel rikkoo EU:n ja Israelin välisen assosiaatiosopimuksen ihmisoikeusvelvoitteita. Komissio antoi 28.7.2025 ehdotuksen neuvoston päätökseksi, jolla keskeytettäisiin osittain Israelin osallistuminen unionin tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmaan Horisontti Eurooppaan. Komissio antoi 17.9.2025 ehdotuksen neuvoston päätökseksi, jolla EU keskeyttäisi assosiaatiosopimuksen eräiden kauppamääräysten soveltamisen. Ehdotusten käsittely on keskeytetty tulitauon myötä, mutta ehdotuksia ei ole vedetty pois.

Kansainvälinen rikostuomioistuin (ICC) julkisti 21.11.2024 pidätysmääräykset pääministeri Netanjahusta ja entisestä puolustusministeri Gallantista, joita syytetään rikoksista ihmisyyttä vastaan ja sotarikoksista.

Kansainvälinen tuomioistuin (ICJ) antoi heinäkuussa 2024 neuvovan lausunnon, jossa se mm. totesi Palestiinalaisalueen miehityksen olevan laitton ja velvoitti Israelin lopettamaan läsnäolonsa alueella. ICJ käsittelee myös Etelä-Afrikan Israelia vastaan nostamaa joukkotuhontakannetta. ICJ antoi lokakuussa 2025 neuvovan lausunnon Israelin oikeudellisista velvoitteista liittyen YK:n, muiden kansainvälisten järjestöjen ja kolmansien maiden läsnäoloon ja toimintaan miehityksellä Palestiinalaisalueella. ICJ mm. totesi, että Israel on miehittäjänä velvollinen täyttämään kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaiset velvoitteensa.

Syyria on käännekohdassa. Maan poliittinen ja turvallisuustilanne on edelleen hauras. Keskushallinto presidentti al-Sharaan johdolla pyrkii viemään uudistuksia eteenpäin. Eteneminen edellyttää valtiorakenteen jälleenrakennusta ja sotilaallisten toimijoiden integrointia yhden johdon alle. Syyria pyrkii pysymään sivussa Iranin-konfliktista, mutta kärsii silti sen seurauksista – ohjusten sirpaleita on pudonnut Syyriaan, ja alueellinen kriisi on keskeyttänyt Jordanian kautta tulevat kaasutoimitukset, mikä on pahentanut sähkö- ja energiapulaa. Syyrian väliaikaishallitus on tuominnut Iranin iskut arabimaihin ja korostaa näiden suvereniteettia. Syyrian uusi johto painottaa länsisuhteiden vahvistamista.

Syyrian väliaikainen hallitus ja kurdien SDF sopivat 30.1. laajasta, vaiheittaisesta integraatiosta lopettaakseen alkuvuoden 2026 taistelut ja palauttaakseen valtion kontrollin maan koillis- ja pohjoisosissa. SDF oli menettänyt merkittäviä alueita hallituksen nopeasti edenneen sotilasoperaation seurauksena. Sopimuksen mukaan hallituksen joukot ottavat haltuunsa tärkeimmät kaupungit ja SDF:n taistelijoista muodostetaan uusia yksiköitä keskushallinnon alaisuuteen. Kurdien itsehallintorakenteet sulautetaan asteittain valtionhallintoon. Sopimus takaa kurdeille rajoitettuja siviili- ja koulutusoikeuksia sekä väestön mahdollisuuden palata asuinpaikoilleen.

Syyrian väliaikaishallituksen nopea sotilasoperaatio ja SDF:n vetäytyminen johtivat siihen, että koillis-Syyrian Isis-vankileireiltä poistui suuri määrä vankeja ja muita asukkaita. Alueen tilanne on muuttunut nopeasti ja on edelleen herkkä, mikä voi vaikuttaa sekä Syyrian sisäiseen tilanteeseen että laajempaan alueelliseen vakauteen, ml. kansainvälinen terrorismi. Syyria on osa kansainvälistä ISISin vastaista koalitiota.

Koillis- ja Pohjois-Syyrian humanitaarinen tilanne on edelleen hauras. Taistelujen seurauksena sisäisiä pakolaisia on eri arvioiden mukaan 128 000–190 000. YK kumppaneineen on kyennyt toimittamaan apua laajalti, sillä tilapäiset kuljetuskäytävät ovat parantaneet pääsyä konfliktialueelle.

EU ja Suomi osana EU:ta tukevat Syyrian poliittista transitiota, ja maan uuteen johtoon on luotu yhteyksiä. Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja António Costa vierailivat Syyriassa 9.1.2026, missä yhteydessä EU ilmoitti merkittävästä rahoituspaketista Syyrialle vuosille 2026–2027. EU purki toukokuussa 2025 lähes kaikki Syyriaan kohdennetut talouspakotteet, pl. Assadin hallintoon liittyvät listaukset sekä turvallisuussyihin perustuvat pakotteet, ml. asevientit. EU on kohdistanut uusia pakotteita henkilöihin ja tahoihin, jotka ovat olleet osallisina kevään 2025 väkivaltaisuuksissa syyrialaisia siviilejä kohtaan. EU:n ulkosuhdehallinto on käynnistänyt valmistelun Syyrian pakotejärjestelmän uudistamiseksi, jotta se heijastaisi paremmin Syyrian muuttunutta tilannetta ja tukisi transitiota.

Ulkoministeriö

TAVOITEMUISTIO

ALA-30 Liira Leena

03.03.2026

Asia

EU:n eteläinen naapurusto

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto 16.03.2026

Asiakirjat – ei tiedossa

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Leena Liira, UM/ALA-30, leena.liira@gov.fi, +358 295 350 518

Anna Hakala, UM/ALA-10, anna.hakala@gov.fi, +358 295 351 112

Janne Oksanen, UM/ALA-10, janne.oksanen@gov.fi, +358 29 535 0567Elisa Alho-Kullström, UM/ALA-10, elisa.alho-kullstrom@gov.fi, +358 295 350 793Sara Kärnä, UM/ALA-10, sara.karna@gov.fi, +358 295 350 043**1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET**

Ulkoasiainneuvostossa 16.3.2026 on esillä EU:n eteläinen naapurusto. Keskustelun odotetaan keskittyvän Välimeren sopimukseen ja sen toimeenpanoon ml. EU:n kumppanuuksiin alueen maiden kanssa.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Välimeren sopimukseen on määritetty eduskuntaselvityksessä E 95/2025 vp. Suomen kantoja EU-Afriikka-suhteisiin on määritetty eduskuntaselvityksissä E 7/2020 vp ja EJ 9/2020 vp sekä Suomen Afrikka-strategiassa.

Suomi pitää tärkeänä, että EU ylläpitää ja kehittää suhteita EU:n eteläiseen naapurustoon aktiivisesti. Suomi tukee EU:n kumppanuuksien edistämistä EU:n globaalin roolin vahvistamiseksi sekä unionin intressien ja arvojen edistämiseksi. Lähialueet, ml. eteläinen naapurusto, ovat tässä avainasemassa.

Suomi pitää marraskuussa 2025 hyväksyttyä Välimeren sopimusta tervetulleena. Suomi katsoo, että Välimeren sopimuksen toimeenpanossa tulee huomion olla erityisesti aidossa kumppanuudessa, moleminpuolisessa sitoutuneisuudessa, käytännön yhteistyössä ja yhteisten hyötyjen etsinnässä. On tärkeää, että sopimuksen toimeenpanoa seurataan ja siitä raportoidaan neuvostolle säännöllisesti.

Suomi painottaa yhteistyön merkitystä etenkin uusien teknologioiden, start-upien, investointien, innovaatioiden ja kaupan aloilla. Suomi näkee keskeisinä sektoreina muun muassa turvallisen, digitaalisen infrastruktuurin vahvistamisen, vesivarojen hallinnan tukemisen (mm. rajavesiyhteistyö), ilmastotoimien vahvistamisen sekä puhtaiden energiamuotojen edistämisen. Suomi tukee Afrikan vapaakauppasopimuksen (AfCFTA) toimeenpanoa ja alueellista taloudellista integraatiota. Suomi katsoo, että nuorison tulisi olla aloitteiden toimeenpanon yhtenä painopisteenä.

Suomi näkee, että yhteistyön edelleen vahvistaminen muuttoliikkeen hallinnassa ja rajavalvontayhteistyössä hyödyttää sekä EU:ia että eteläisiä kumppaneita. Suomi katsoo, että unionin sisäisen turvallisuuden näkökulmasta yhteistyö myös turvallisuussektorilla on tärkeää.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Ulkoasiainneuvoston keskustelussa painottuu todennäköisesti katsaus Välimeren sopimukseen (*The Pact for the Mediterranean*) ja siitä laadittavaan toimintasuunnitelmaan. Komissio valmistele parhaillaan toimintasuunnitelmaa, jonka ensimmäisen luonnoksen on määrä valmistua kevään aikana. Ulkominitterit tuonevat esiin maidensa kantoja siitä, mitä sektoreita pitävät yhteistyössä keskeisimpinä ja missä voidaan saada aikaan käytännön edistysaskelaita. Osa ministereistä saattaa myös nostaa esiin näkemyksiään EU:n suhteista yksittäisten kumppanimaiden kanssa.

Euroopan komissio ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja julkaisivat Välimeren sopimusta koskevan yhteisen tiedonannon (JOIN(2025) 26 final) 16.10.2025. Neuvosto hyväksyi asiasta päätelmät 20.11.2025. Välimeren sopimukselle annettiin tuki Välimeren unionin ulkoministerikokouksen yhteydessä 28.11.2025 Barcelonassa.

4. TAUSTA

Euro-Välimeri-kumppanuus perustettiin vuonna 1995 Barcelonassa Euroopan unionin ja sen itäisen ja eteläisen Välimeren kumppanivaltioiden välillä, ja tästä käynnistyi nk. Barcelonan prosessi. EU:n naapuruuspolitiikan eteläisiä kumppaneita ovat Algeria, Egypti, Israel, Jordania, Libanon, Libya, Marokko, Palestiina, Syyria ja Tunisia. Myöhemmin prosessi johti Välimeren unionin (*Union for the Mediterranean*) perustamiseen. Marraskuussa 2025 juhlistettiin Barcelonan prosessin 30-vuotispäivää.

Välimeri-kysymysten ja eteläisen naapurisuuden painoarvo on kasvanut nykyisen komission toimikaudella. Komissio valmisteli vuoden 2025 aikana Välimeri-komissaari Dubravka Šuican johdolla uuden nk. Välimeren sopimuksen EU:n ja sen eteläisten kumppaneiden välille. Tavoitteena on luoda kattavia kumppanuuksia ja painottaa erityisesti investointeja, taloudellista vakautta, työllisyyttä, energiaa, liikennettä, turvallisuutta, muuttoliikettä ja muita yhteisten intressien aloja. Euroopan komissio ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja julkaisivat 16.10.2025 Välimeren sopimusta koskevan yhteisen tiedonannon. Välimeren sopimukselle annettiin tuki Välimeren unionin ulkoministerikokouksen yhteydessä 28.11.2025 Barcelonassa.

Välimeren sopimus ei ole luonteeltaan sitova sopimus, vaan osapuolten poliittinen tahdonilmaus suhteiden syventämisestä. Sillä luodaan käytännön yhteistyökehys, jonka puitteissa voidaan toteuttaa yhteisiä aloitteita eri aloilla. Sopimuksella ei luoda uusia rakenteita tai rahoitusvälineitä. Kumppanuus pyrkii edistämään Euroopan ja sen lähialueiden turvallisuutta ja vakautta, taloudellista kilpailukykyä ja hyvinvointia, sekä säilyttämään ja edistämään unionin keskeisiä arvoja. Sisällöllisesti sopimus rakentuu kolmen pilarin ympärille: 1) ihmiset, 2) taloudet, 3) turvallisuus, varautuminen ja muuttoliikkeen hallinta. Kukin pilari käsittää sekä uusia aloitteita että ehdotuksia joidenkin nykyisten toimien laajentamisesta. Aloitteisiin ja käytännön toimiin voivat osallistua ne EU:n jäsenmaat ja eteläisen naapuruston maat, jotka tuntevat niihin kiinnostusta.

Sopimuksen toimeenpanemiseksi valmistellaan yksityiskohtainen toimintasuunnitelma. Komission on määrä esitellä ensimmäinen luonnos toimintasuunnitelmasta vuoden 2026 alkupuolella. Toimintasuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan. Sopimuksen täytäntöönpanoa seurataan sekä EU-tasolla että Euroopan-Välimeren alueen yhteisseurantaryhmässä. EU:n tasolla komissio ja Euroopan

ulkosuhdehallinto vastaavat täytäntöönpanon koordinoinnista ja teknisestä valvonnasta. Ulkoasiainneuvostossa käsitellään täytäntöönpanoa komission ja korkean edustajan toimittaman tilannekatsauksen pohjalta.

EU pyrkii vahvistamaan kumppanuuksia eteläisen naapuruston maiden kanssa sekä vakauttamaan ja kautunutta Libya. Yhteistyö muuttoliikkeen hallinnassa on tärkeää. Kauppaa ja investointeja halutaan lisätä, sillä alue on tärkeä energiantoimittaja ja logistinen solmukohta. Alueen mailla on myös potentiaalia tuottaa uusiutuvaa energiaa (aurinko, vihreä vety).

EU:n naapuruuspolitiikan kymmenen eteläisen kumppanimaan osuus EU:n kokonaiskaupasta (tavarat ja palvelut) oli 4,1 % vuonna 2024. EU puolestaan on eteläisen naapuruston selvästi tärkein kauppakumppani. EU:n osuus alueen maailmanlaajuisesta tavarakaupasta oli 41 % vuonna 2024. Seuraavina tulevat Kiina (10,4 %) ja Yhdysvallat (8,6 %). EU:n osuus alueen tuonnista oli 34,9 % ja viennistä 50,4 %. EU:n ja eteläisen naapuruston maiden välinen tavarakauppa oli yhteensä 247,5 miljardia euroa vuonna 2024. Tästä EU:n tuonti alueelta oli 120,6 miljardia euroa ja EU:n vienti alueelle lähes 126,9 miljardia euroa.

EU–Marokko-suhteet ovat viime aikoina kehittyneet myönteisesti ja yhteistyötä on vahvistettu eri aloilla. Assosiaationeuvoston kokous pidettiin 29.1.2026. Pyrkimyksenä on edelleen syventää EU:n ja Marokon välisiä suhteita. EU on Marokon suurin kauppakumppani ja suurin ulkomainen sijoittaja maassa. Yhteistyötä tehdään mm. siirtolaisuus- ja rajavalvonta-asioissa. Marokko on keskeinen kumppani EU:lle myös terrorismin ja radikalisoitumisen torjunnassa. Ulkoministeri Valtonen vieraili Marokossa 1.3.2026.

Tunisia on EU:lle tärkeä kumppani monella sektorilla. EU on Tunisian merkittävin kauppa- ja investointikumppani. EU ja Tunisia allekirjoittivat vuonna 2023 yhteisymmärryspöytäkirjan, joka koskee mm. kauppaa ja investointeja, vihreää energiasiirtymää sekä muuttoliikettä ja liikkuvuutta. EU on myös Algerian suurin kauppakumppani; tärkeimpiä vientituotteita EU-alueelle ovat hiilivedyt ja kaivannaiset. EU:n ja Libyan suhteet keskittyvät vahvasti muuttoliikkeen hallintaan, rajavalvontaan, turvallisuusyhteistyöhön ja poliittisen vakauden tukemiseen. Egypti on EU:n tärkeimpiä kumppanimaita eteläisessä naapurustossa. Viime vuosina suhteet ovat kehittyneet myönteisesti. Maaliskuussa 2024 EU ja Egypti julistivat strategisen kumppanuuden, ja ensimmäinen EU:n ja Egyptin välinen huippukokous järjestettiin Brysselissä 22.10.2025.

EU–Libanon-suhteet viimeisimmän assosiaationeuvoston (15.12.2025) jälkeen heijastavat EU:n eteläisen naapuruston keskeisiä tavoitteita. EU päätti vahvistaa tukeaan Libanonin talousuudistuksille, valtion instituutioiden toimivuudelle ja demokraattisille rakenteille sekä korosti tarvetta riisua aseista valtiosta riippumattomat aseelliset ryhmät ja tukea Libanonin suvereniteettia turvallisuussektoriyhteistyön kautta. EU–Jordanian huippukokous (8.1.2026) vahvisti poliittista ja taloudellista kumppanuutta sekä Jordanian roolia alueellisen vakauden tukena. Kokouksessa keskityttiin turvallisuusyhteistyön syventämiseen, talous- ja investointituen vahvistamiseen sekä humanitaarisen tuen jatkamiseen, mikä tukee EU:n tavoitteita vakaasta, kestävästä ja yhteistyökykyisestä Välimeren alueesta.

EU:n ja Israelin suhteita ovat heikentäneet Gazan-sota, Euroopan komission reaktiona siihen antamat ehdotukset Horisontti Eurooppa -ohjelman ja EU–Israel-assosiaatiosopimuksen eräiden kauppamääräysten soveltamisen keskeyttämisestä sekä Israelin syvenevä miehitys Länsirannalla. Edellinen assosiaationeuvoston kokous järjestettiin helmikuussa 2025. EU on Palestiinalaishallinnon (PA) merkittävin rahoittaja ja tukee mm. julkishallintoa, valtionrakennusta tukevia kehitysprojekteja ja kansalaisyhteiskuntaa. EU seuraa ja tukee PA:n uudistustyötä. Ulkoministeri Valtonen vieraili Israelissa ja palestiinalaisalueilla 15.-16.2.2026.

